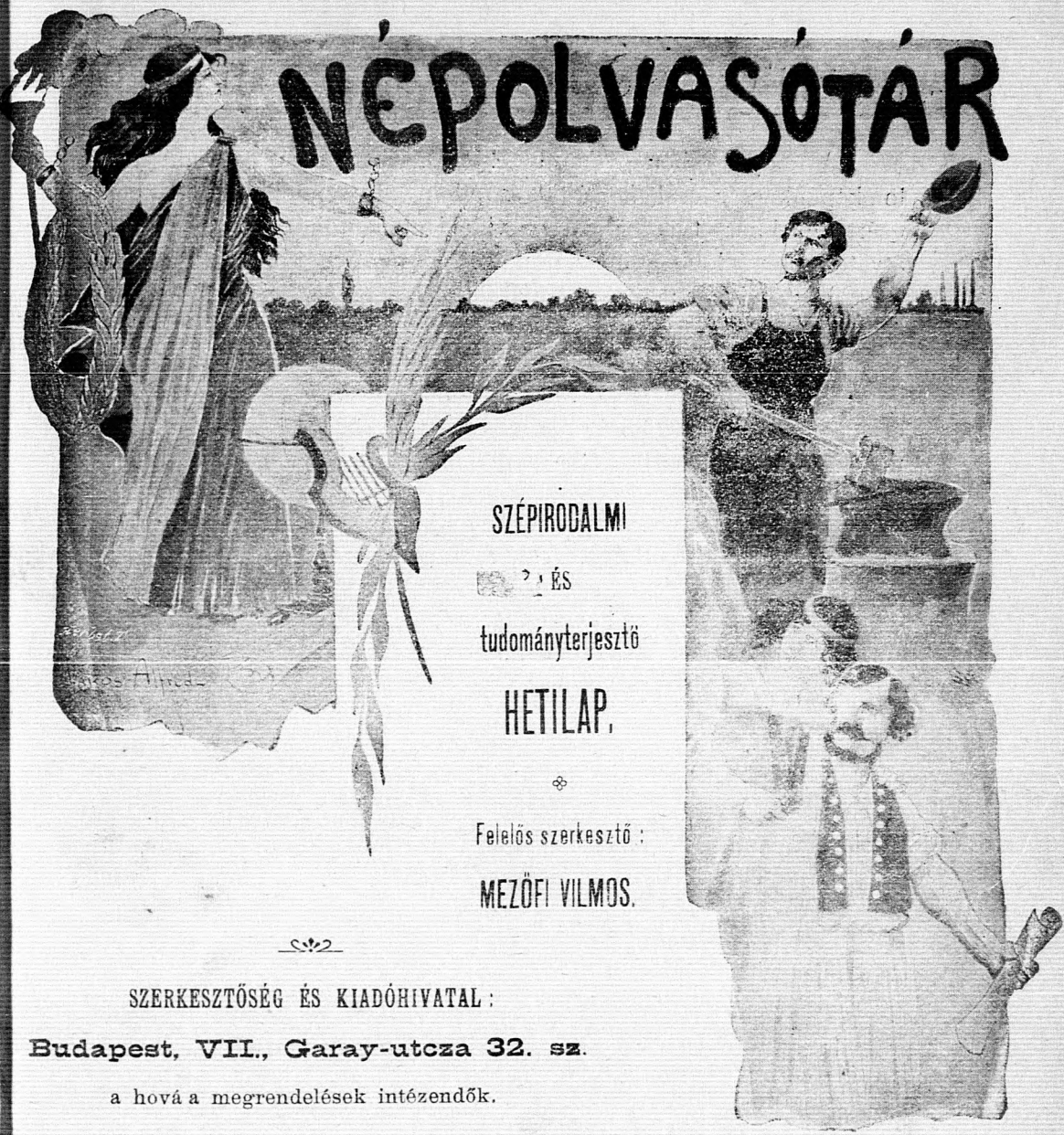

NÉPOLVASÓTÁR

SZÉPIRODALMI

és

tudományterjesztő

HETILAP.

Felelős szerkesztő:

MEZŐFI VILMOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Budapest, VII., Garay-utca 32. sz.

a hová a megrendelések intézendők.

Tartalom:

Lánczra verni kell az embert. (Magyar Gyula). — A mai társadalmi rendszer csődje. (Rába Sándor). — A báró negyven souja. (François Coppée). — Séta a háztetön. (Képiünkhöz). — Megszaggatva. (Stephany Nándor). — Péter Naplopó titkos gondolatai. — Az igazi önfeláldozás. (Mille Szilárd.) — Tegyenek igazságot. — Munkanélküli munkás. Gábor mondásai. — Borus napokban. (Feleki Sándor). — Ludmáj Arabella ő nagysága pörlekedése a világ folyása és a mai eselések ellen. — Világkrónika. — Szerkesztői üzenetek.

Egyes szám ára 10 krajczár.

Előfizetési ára negyedévre 1.20 kr., félévre 2.40 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Figyelem!!!

Értesítés.

Figyelem!!!

A négy színben nyomott „Éljen a Szabadság“ című jutalomképünk már csak korlátolt számban áll rendelkezésre, éppen ezért figyelmeztetjük különösen vidéki előfizetőinket, hogy a képek átvételéről mielőbb gondoskodjanak. A képre a ráfizetés Budapesten 20 kr., vidéken 25 kr. Vidékről bélyegekben is beküldhető az összeg.

Bébel Ágoston 600 oldalas művét a „Nő a múltban, a jelenben és a jövőben“ Népolvasótár minden olvasója Budapesten 25 krajczár és vidékről 35 krajczár kezelési költség lefizetése után megkaphatja. Vidékről bélyegekben is elfogadjuk a könyv árakat

*
A kiknek könyv, vagy kép nem jutott, megkaphatják a következő vasárnapokon a kihordótól, vagy egyenesen a kiadóhivatalban.

*
Tisztelt budapesti megrendelőinket kérjük, hogy a kihordónak füzeteket, saját érdekükben, hogy zavar ne támadjon, vissza ne adjanak.

*
Lakásváltozásról, kérjük megrendelőinket, haladéktalanul értesítsenek.

*
Elmaradt füzeteket legcélszerűbb a kihordótól, vagy levelezőlapon egyenesen a kiadóhivatalban Garay-utca 32 megreklamálni.

*
A Népolvasótár legközelebb egy gyönyörű, legalább ötven szebbnél-szebb képet tartalmazó Almanachchal, a mely a leghíresebb íróktól és költőktől hoz elbeszéléseket és verseket, íg olvasóinak kedveskedni. Az Almanachba a külföld munkásnépének legkiválóbb képviselői fognak cikkeket írni. Erre a diszes jutalom könyvre már jó eleve felhívjuk olvasóink figyelmét.

*
A „Népolvasótár“ a munkásnép lapja. Nem nyerészkedésre spekulál. Olvasni és terjeszteni erkölcsi kötelesség.

NÉPOLVASÓTÁR

4. szám.

Budapest, 1898. január 30.

II. évfolyam.

Szerkeszti és kiadja MEZŐFI VILMOS.

⊗ Szerkesztőség és kiadóhivatal Garai-utca 32.

Lánczra verni kell az embert.

*Lánczra verni kell az embert
Ejjelébe börtönöknek;
Összezuzni, mint a kendert,
Melyet a törőbe vetnek!
El kell venni napvilágát,
Es az üdvöt, melyre vágyott:
Akkor tudja majd ismerni
Igazán a szabadságot.*

*El kell fojtani keble vágyát
S vágyat ébreszteni benne,
Hogy ne légyen pillanatja,
Melyben lelke megpihenne!
Tövisekkel kell kirakni
Élte utját, melyre hágott;
Akkor tudja majd ismerni
Igazán a szabadságot!*

*Ha valami égbe vonzza,
Hit, az ábránd, vagy akármí;
A pribékek kötelével
A pokolba kell lerántani!
Es kioltni szemvilágát.
Ha magas bünt élni látott,
Akkor tudja majd ismerni
Igazán a szabadságot!*

*Még ha büszke? . . . Rá kell sütni
A bitót a homlokára!
Ember, állat hadd kerülje,
Gulyát kell vetni sirhantjára.
Igy, ha elvész gyenge teste
Lelke, ó, hisszük feltámad . . . ;
S megnöveszti szolga földön
Szent szabadság szép virágod!*

Magyar Gyula.

A mai társadalmi rendszer csődje.

— A „Népolvasótár“ eredeti cikke. —

Szomoru sötét hírek jönnek a Délvidékről, Torontálmegye, a Bácska, a Temesség, azon dustermésű áldott vidék, melyet hajdan nemcsak Magyarország, hanem az egész Középeurópa magtarának szoktak nevezni, ma a nyomor fekete sugárkoszorújával van körülövezve. Eleinte szórványosan, hivatalos czafolatokkal kísérvé jelent meg az a hír, mely ma egész megdöbbenő erővel törte át a hivatalos szépítgetés és eltagadás fátyolát, hogy a Délvidéken *több mint százezer ember inségben szenved és éhezik* a szó szoros értelmében. Egyedül Magyarország déli megyéiben több mint száz-ezer azon emberek száma, a kiknek, nem hogy elegendő eledel, hanem egyáltalában betevő falatjuk nincs.

Éheznek a munkabíró férfiak és nők, pedig dolgoztak és dolgoznának jelenleg is, ha akadna munkájuk; éheznek az aggok, pedig egy gondtelt hosszú életet töltöttek el tetest ölő munkában és éheznek a gyermekek, a csecsemők is, és ezen nyomor az előleg, a mit a jelenlevő társadalmi rendtől kapnak.

Egy megyei főorvos a nyomor láttára ezen szavakba tört ki: „Jártam kolerás és egyéb járványok idején a szegény falusi nép között, láttam a fizikai nyomort minden elcsufításában: de soha úgy el nem facsarodott a szívem, mint mikor azokat az öreg oláh parasztokat halálra vált arczczal ott láttam a nyomoruságos nyoszolyákon elterülni. Még most is borzongat e jelenet emléke. . . . Kérdezősködtem bajuk felül *s mindegyik az éhséget, a koplalást nevezte meg, mint a betegség eredetét.* Volt olyan is közöttük, ki öt nap óta nem evett, s mikor a leveses tálát megpillantotta, az állat mohóságával kapott utána.

Meg kell vallani, hogy az éhinség nemzetközi, nemcsak a Délvidék szegény szerbajku és oláh népét sujtja, hanem ellátogatott a déli megyékben lételepített *csángók*-hoz is, azokhoz a hajdan dédelgetett s Romániából átültetett magyar „honfitársainkhoz“ is, akiket annak idején a büszke magyar társadalom annyira felkapott. A nagy hazafias tett ime az éhinséghez vezetett és azok a szegény magyar származású földmivesek, akik megbirtak élni a szomszéd Romániában évszázadokon keresztül, most itt éheznek és nyomorognak az édes hazában. „Nem hiszem“. — mondotta róluk egy délvidéki földbirtokos — hogy az Ausztráliába deportált angol fegyenczeknek olyan mostoha viszonyokkal kelljen küzdeniök, mint a minőkkel Pancsován tul csángóvereink viaskodnak a létért.

Az inség azonban nem csak az ország déli vidékeire szorítkozik. A tót nép nyomora példabeszéddé vált, évenként számos ezer szegény tót vándorol ki az országból, mért a haza földje néki még krumplit sem terem elegendőt. A ruthén néptörzs nyomora pedig égbekiáltó. Az egész néptörzs rohamosan pusztul a kizsákmányolás és a nyomor következtében. Mintha hallanánk a lélekharangot, a mely megesendül egy egész néptörzs haldoklása fölött!

Az éhinség nyomán egy borzasztó betegség jár: az *éhtifusz*: ragályos, iszonyatos járvány, a mely feltétlenül öl. Valóban büszkék lehetünk mi magyarok a mi nemzeti sajátosságainkra. Ez az iszonyú betegség leggyakrabban és legerősebben hazánkban szedte áldozatait, úgy, hogy már a középkorban elnevezték morbus hungaricus-nak (magyar járvány) és fabris pannoniaca-nak (pannoniai láz). Mégis csak kiválunk Európa többi nemzetei közül!

Az éhtifusz *demokrata betegség*. Ha valahol fellép, átragad azokra is, akik soha sem éheztek. És talán ezen körülmény is nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a hivatalos körök nem igyekeznek többé a bajt leplezgetni, hanem ismét a társadalom „könyörére” apellál, hogy közadakozással segítsék a nyomorgókat. Ezen felszólításnak eddig fölötte csekély az eredménye és nem is lehet kielégíthető.

Itt nem időleges bajról van szó, a melyet egyszeri segélyvel megszüntetni lehetne. Az éhinség *társadalmi jelenség*, amely minden belátó és józan ember előtt biztos jelét képezi annak, hogy a jelenlegi társadalmi rendszer korszaka lejárt és gyökeres társadalmi átalakulás van küszöbön.

Százezrek éheznek; az éhezők száma folyton gyarapodik, az éhinség mind ijesztőbb mérvben nő és a társadalom itt áll ijedten, zibbadtan és a bajon segíteni nem tud. Ez a gazdag tőkéstermelési rendszer, a mely a társadalom termőképességét óriási mérvben fejlesztette és előre nem sejtett óriási vagyont halmozott össze, néhány hét óta bénán áll a tömeges nyomorral szemben.

Abban a pillanatban, amikor a hatalom urai nyilvánosan elismerik, hogy az ország legtermékenyebb termőföldjének lakói éhen halnak és számukra alamizsnát kér, elismerik és nyíltan bevallják azt is, *hogy a jelenlegi társadalmi rendszer csődöt mond és kijelenti, hogy nem képes kötelezettségeinek eleget tenni.*

Terem kenyér elég a földön és mégis éhezik a nép! Volna elég munkabíró ember és volna elég sürgős elvégezni való, de hiába gyűl össze a Délvidék városainak munkabíró népe a „torony alatt” — nincs munka.

Nincs, mert a kenyér és az éhező, a munka és a munkás közé a mai gazdasági rendszer oda állította a vállalkozót, a tőkepénzest, a ki akkor ad kenyeret, ha abból magának kalácsot süthet nyereségképen, és akkor ad munkát, ha busás tulértéket biztosíthat magának.

Az éhező gyomor a legnagyobb forradalmár és a gyomorkongása a leglelkesítőbb forradalmi induló. Azok a nyomorgó százezrek némán és mégis oly meggyőző hangon hirdetik, hogy a jelenlegi társadalmi rendszer túlélté magát és a fejlődő átalakulás szükké, elviselhetetlenné teszi a magántermelési rendszer kereteit.

Goethe, a német költők nagymestere, egy szép költeményében egy varázslót ecsetel, aki megtanulta azt a varázsigét, amelylyel egy seprűt vizethordó szellemmé varázsol át, de elfeledte azt a varázsigét, a melylyel a szolgálatkész szellemet visszavará-

zsolhatja élettelen seprűvé. És már azon veszélyben forog, hogy a felidézett szellem szolgálatkészsége vízbe fullasztja őt, a midőn a mester jött és igéjével megtörte a varázslat erejét.

Igy járt a kapitalizmus is. Óriási erőket szabadított fel. A géptechika és a jelenlegi termelési mód megmérhetetlenül fokozta a társadalom vagyonát, de megteremtette a proletárságot és megmérhetetlen nyomort szült. Elérkezett már az a világtörténelmi korszak, a midőn a varázserejű társadalmi rendszernek, ennek a „legjobb világrend“-nek, attól kell tartani, hogy az általa felidézett tömeg nyomorban kell elpusztulnia.

De érkezett annak az ideje is, hogy jöjjön a mester, a szociálizmus, mely megtöri a tőkés társadalmi rendszer átkát és oly világrendszert teremtsen, amely — mint egy egyszerű földműves szép szavakkal mondotta, megvalósítja azon természeti törvényt, *hogy a ki fázik, az öltözködjék, aki fáradt, az nyugodjék és a ki éhes, az egyék.*

Rába Sándor.

A báró negyven souja.*)

Franciául írta: François Coppée.

Karácsony alkalmával, minthogy a tél nagyon szigorú volt, és minthogy a szocialista ujságok megkettőztették támadásaikat a gazdagok ellen, báró Mufelbach 100.000 frankot adott Páris szegényei számára.

Százezer frank! Szép összeg és ne feledjük el, hogy a báró egyik legtöbbet gunyolt embere Franciaországnak, mindamellett, ne tessék nagyon lelkesedni nagylelkűsége miatt, mert a báró vagyona óriási, botránnyosan óriási. Atyja csak nyomorult 50 milliót hagyott neki, ami valamikor az öreg Rothschildot e szavakra fakasztotta: „Ez a szegény Mufelbach! Jobbmódonak gondoltam.“ De azt kell hinnünk, hogy anyja — szíve alatt viselven magzatát — 4-es számmal álmodhatott, mert fia nevének és a híres bankháznak egyetlen örököse, hamarosan megnégyszerezte vagyonát.

Egyébiránt a báró Mufelbach sorsa nem nagyon irigyléseméltó.

Először is nincs egészsége. Mit ér, hogy a leghiresebb Médoc tulajdonosa, ha nem szabad egyebet innia Vichy vízzel higitott tejnél? Ha pedig elég esztelen volt ebédnél, megduplázni a tengeri halat, biztos lehet, hogy két hétig gyomorégésben kinlódik.

Bizony szálnalmat érezne iránta, aki látná, milyen irigy szemmel nézi fényes palotája ablakából a kocsisokat, a kik az átelleni korcsmában jóízűen falják a marhahúst és olvasatlanul öntik le a litereket.

Családi élete se nagyon boldog. Felesége, egy angol asszony, akit csaknem szerelemből vett el — rongyos 5 millió volt a hozománya — első gyermeke után elnyomorodva tengette életét kar-

*) Sou: Egy krajczár.

székében, míg végre özvegyen hagyta őt negyvenéves korában egy vézna fluval, aki — félig hülye, balarcán egy nagy májfolttal — épen most utasítottatott vissza a katonasorozáson az őrnagy grimacea kíséretében.

Nem lévén kicsapongó természetü, szeretett volna egy állandó barátnéval birni; azonban a legszerényebb asszonyt is, mihelyt a milliomost megismerte, visszataszító kapzsiság fogta el, ami annyira elvette kedvét a bárónak, hogy ma, öregedve, csaknem teljesen lemondott az életről; a megundorodás megölte benne a vágyat.

Nem rossz ember ő, csak érzéketlen. Tesz ő sok jót, de öröm nélkül és megbánás nélkül is, biztos lévén, hogy sohase jut pénztára fenekére. Ez az örökké ülő zsidó annyiban hasonlít a bolygó zsidóhoz, hogy egyiknek se üres soha a zsebe, csakhogy míg Ahasverus csak őt sout talál benne, addig a báró milliókat. És a pénze szaporodik folytonosan, akarata nélkül, sőt — azt mondhatni — akarata ellenére; szaporodik azon egyszerű okból, mert mindig sok volt, ma még több és a jövőben folytonosan mindig több lesz. Egész természetesnek találja, hogy ő magához vonzza az aranyat, mint a mágnes a vasat. Olvasta a nemzetgazdaságtanban, hogy a pénz nem egyéb, mint fölhalmozott munka és értelem; nem jött azonban arra a következtetésre, hogy ő tehát Európa egyik legértelmesebb és legmunkásabb embere. Hanem azt egész természetesnek és törvényesnek találja, hogy a bankjegyek és aranyok folyton szaporodnak és hemzsegnek, mint a tengeri nyulak és ugyancsak meglepetve hallaná, hogy egy ilyen rengeteg vagyonban, mint az övé, van valami illetlen és erkölestelen. Pedig nem ostoba különben; tudja, hogy irigység is létezik a földön és tanácsos félni tőle. Így történt, hogy egyik reggel, elolvasván az ujságokat, párnájára könyökölve várta a Hunyadi János viz hatását, amelyből orvosa hetenkint beledíktál egy pohárral, miközben annyi forradalmi jóslás után rémes víziói voltak. Látta, amint a dühöngő tömeg feltöri Wertheim-szekrényét, lerombolja palotáját, összezuzza a tükröket, széttépi a festményeket, fejét pedig egy lándzsa végére szurva magával viszi. És akkor úgy gondolta, hogy itt az alkalmas pillanat, vetni egy konczot a szocziálismus ugató falkájának. Küldött tehát — amint időről-időre máskor is szokott — 100 000 frankot a közjótékonyági irodának, miközben azt is elgondolta, hogy amit veszít e révén, megnyeri a vámon egy nagyszabásu üzlettel, amit a chicagói sonkával tervez.

Még egyszer mondjuk, 100.000 frank szép összeg és Mufelbach ur meg van elégedve a hatással. Igaz, hogy a gazdagok iránt ellenséges érzelmű ujságok egy szót se szóltak az ő bőkezűségéről, de följegyezték a hivatalos és nagyvilági ujságok néhány hizelgő kifejezés kíséretében, amint azt megérdemli a Revue des Daux-Mondes és Journal des Débats előfizetője.

Karácsony előestéjén azonban a báró egész megtörve ébredt föl, Mája, gyomra kinozta és tükre előtt állva konstátálta, hogy

nyelve egészen sárga. Hát azért tegyen az ember jót, hogy epéje így megkinozza? Ugy-e, hogy elkedvetlenítő?

Mind a mellett helyet foglal íróasztala előtt egy Qembrandt képpel szemben, amelyet méregdrágán fizetett meg s amely őt légkevessé sem érdekli. Inasa bejelenti a közjótékonyági iroda egyik hivatalnokát, ki köszönni jött nagylelkű adományáért. A szép szálás férfival szemben a duszgazdag bankár, vézna testével összezsugorodva karszékében, tarkoponyájával, sárga arczával úgy tűnik föl, mint egy szegény öreg, aki épen most mondott csődöt.

Hirtelen kíváncsiság fogja el és félbeszakítja a szónokló férfiú virágos hálálkodását.

— Egy kis fölvilágosítást, uram . . . Százezer frankból mennyi jut fejenkint a szegényeknek?

A kérdés megzavarja egy kissé a szónokló férfiut. Elpirul, mintha szégyelné a feleletet.

— De kérem, báró ur . . . Párisban van . . . igen, a jótékonyság be van írva körülbelül 50.000 szükölködő . . . Fejenkint tehát 2 frankot osztottunk ki köztük.

— Két frank, — ismétli a milliomos, a nélkül, hogy arcza vagy hangja elárulná, hogy soknak vagy kevésnek találja-e ez összeget.

Aztán hozzát teszi:

— Ötvenezer ismert és nyilvántartó szükölködő . . . Daczára a takarékpénztáraknak, a kölcsönös segélyegyleteknek és annyi más intézménynek . . . Ötvenezer igazán sok.

— A sebre illesztette ujját, báró ur, kiáltott a szónokoló férfiú. — A könnyelműség! A nép javithatlan gondatlansága! Ez a magyarázata a minden nyomornak.

És még szónokolna tovább, ha a bankár, tudva, hogy előszobája tele van, bucsú jeléül föl nem kel.

Orvosa tanácsára a báró naponkint délután egy órai sétát végez. E napon is, mint rendszeren, összevissza járta az utcákat, fázósan behuzódva bundájába a decemberi ködben.

Még szomorubb volt, mint rendszeren. „Két frank“! mormolta minden pillanatban. Ime ezt érte el az ő királyi adományával. Most már értette, hogy miért nem érzett semmi örömet, mikor adta. Százezer franc Páris szegényeinek — jegyezzétek ezt meg philantrop urak — annyi mint fejenkint 40 sou,*) vagyis semmi. Mert ugyan miféle segítség 2 franc egy szerencsétlennek? Vallják be, hogy nevetségesen csekély. És jegyezzék meg azt is, hogy nincs talán 20 ember se Párisban, aki 100.000 francot adhat, ha kedve van adni. Vajjon huszszor 40 souval akarjuk-e megszüntetni a szegénységet?

És a báró keserűen mosolyogva ballag tovább a vastag ködben. Elérkezett egy külvárosba, a hol csillognak a boltok karácsonyi kirakatai. A mézárosoknál fölvirágozott husszeletek, a fűszeresek előtt fénylő sardinia dobozok, az utszélen rögtönzött

*) 40 sou = 2 franc = 1 forint.

bódék, telve játékszerekkel. Mennyi czifra rongy, mennyi aranyozott papír!

A báró lassan halad a sűrű tömegben, előtte két szegény asszony: az egyik megtört öreg, szegényes rongyokban, a másik alig jobban öltözve, de fiatalabb — a negyven körül — magával vezetve egy 5—6 éves kis leányt, aki szoknyájába kapaszkodik.

És a báró akarata ellenére hallgatja beszélgetésüket.

— Igaz-e, Jules mama, hogy kapott ma reggel 40 sou-t a jótékonyági irodában?

— Igaz, Fournier mama . . . Valami jószívü ember adománya . . . Mégis mondták a nevét, de biz én elfelejtettem . . . Valami előkelő ur, aki százakat és ezreket adott.

— És mit csinál a 40 souval, ha nem tolakodás a kérdésem szegény Jules mama?

— Hát ugyan mit? Veszek egy kis kávé-t meg cukrot; meguntam már az örökös levest . . . Hát maguknál, Fourier mama, hogy vannak? Okosabb lett-e már az ura?

— Jaj, ne is beszéljünk róla . . . Az utolsó szombat-on is egyharmadát se láttam a fizetésének . . . Ha nem volna zálogház meg hitel a mézszárosnál, nem tudom, hogy húznám ki a hónap végeig.

A báró szórakozottan hallgatja ezt a társalgást, a mely egészben véve nagyon mindennapi. A nyomor? Igen bizon a szomorú dolog. De hát mit lehet ellene tenni. Az ember milliókat dobhatna ebbe a Danaidák hordójába, a nélkül, hogy megtöltené. Végre is a két francból az öreg asszony megkávézik néhány nap; ez is valami.

Hanem a kis lány hirtelen meg áll egy bódé előtt és meghuzza a mama szoknyáját.

— Ó milyen szép babák!

A mama tovább akar menni.

— Hagyd, Margit . . . Tudod, hogy az idén semmit se vehetek neked karácsonyra.

Hanem Jules mama is megáll . . . Nézi a kis lány ragyogó tekintetét, majd a mama bánatos arcát és jóságos mosolylyal, szinte félénk hangon megszólal:

— Várjon csak, Fournier mama . . . Ime, itt van egy igazán szép, ez a sárga ruhás . . . Épen 40 sou az ára . . . Engedje hogy megvegyem Margitnak . . . Maga már annyi jót tett velem . . . Egész télen magának köszönöm, hogy befűthettem a szobámat . . . Lemondok a kávéról, ennyi az egész . . . Vagy még ez se . . . Maga meghi néha egy kis kávéra ha teheti . . .

Ah! Ez már mégis sok, gondolja a báró és egész megzavarodottan áll meg. Ime a szegények esztelen könnyelműsége, a melyről a szónokló férfiú beszélt. Mufelbach urnak úgy tetszik e pillanatban, hogy ő 100.000 franc ára babát vásárolt.

Hanem amint az asszonyok elvesztek a tömegben, elől a kis leány, karjaiba zárva a sárga ruhás szép karton hölgyet, akkor a milliomos, ki se nem ostoba, se nem rossz ember, gondolkozni

kezdt és nagyon elsomorodott. Maga előtt látta az öreg asszony boldogságtól sugárzó arcát, mikor a babát megvette. Megértette ekkor, hogy milyen boldogságot okozott annak elkölteni kis pénzét, míg ő semmi örömet se érzett, mikor egy nagy csomó bankjegyet adott alamizsnául. Gazdag ajándéka, a mit szárazon, a kötelesség homályos érzetével, meg egy kissé félelemből adott, nagyon silánynak tünt fel előtte. Zavaros agyában lassankint annak az igazságnak a tudata bontakozik ki, hogy nagyon csekély dolog az olyan jótétemény, mely semmi áldozatba se kerül és hogy az igazságszolgáltatás rejtélyes törvényénél fogva, a mely elviselhetővé teszi az emberi nyomoruságot, csak a szegényeknek okoz igazi gyönyörűséget a jótékonyság gyakorlása.

Séta a háztetőn.

— Képünkhöz. —

Különös betegség a holdkórosság. A mikor mások mély, nyugodt álomban pihenik ki a nap fáradalmait, a szerencsétlen holdkorost valami titokzatos hatalom felveri fekvőhelyéről, vonja vissza ki a szabadba és a legnyaktörőbb utakon kergeti az emelkedett helyekre.

Az orvosok az mondják, hogy a hold gyakorolja ezt a csudálatos vonzóerőt a szegény betegekre, a kik ha azután felébrednek a holdkóros álomból, nem is sejtik, hogy álmukban mit cselekedtek.

Csak a napokban járta be a lapokat a hír, hogy Moszkvában egy ilyen szerencsétlen holdkóros nő éjjeli sétája közben halálát lelte. Egy magas háztetőn járt, a mikor — hajnal felé lévén az idő — az oly különös helyen, időben és ruházatban sétáló nőt a járó-kelők észrevették. Egész csapatok képződtek, a melyek izgatottan lesték a holdkóros mozdulatait.

Egy rendőr is odavetődött, a ki ugy fogta fel kötelességét, hogy ráordított a holdkórosra. A lármára a holdkóros nő összerázkódott, felnyitotta szemeit, de ebben a pillanatban megbotlott és leszédült a mélybe.

Összetört tagokkal, holtan szedték fel az utca kövezetéről. Mai képünk egy ilyen holdkóros nőt éjjeli sétája közben ábrázol.

Megszaggatva.

<i>Megszaggatva, összetépvé</i>	<i>És így minek rajongják hát</i>
<i>Dalos lelkem szárnya . . .</i>	<i>Abrándokért csupán?</i>
<i>Fásult, rideg lett a szívem,</i>	<i>Sokkal gyötrőbb, fájóbb a seb</i>
<i>S szertefoszlott álma.</i>	<i>A szép álmok után</i>

<i>Az eszme s hit kihalt onnan,</i>	<i>Nincs reményem, hogy e szív</i>
<i>Reménye már nincsen;</i>	<i>Egy jobb sorsot cserél;</i>
<i>Gond, gyötrellem s örök kétség</i>	<i>Mert hisz kétszer csalódhatik,</i>
<i>Benne mostan minden.</i>	<i>A ki kétszer remél!</i>

Stephany Nándor.

Az alvajáró.

Páter Naplopó titkos gondolatai.

A templomban :

Naplopó páter (prédikál).
Jaj annak, a ki Isten helyett az embereknek engedelmeskedik, mert elhagyja azt az Isten. Azt az ördög törvényét, azt a gyalázatos gonosz-ságot nem szabad megtartani, mert elkárhozik a ki megtartja! Inkább Istennek engedelmeskedjünk, inkább az ő törvényét tartsuk meg, mint a gonosz embereket stb. stb.

Odahaza :

Egy szegény ember. Kezét csókolom fötisztelendő plébános úr, a keresztlevelemre volna szükségem, de nem tudom az árát megfizetni. Tessék nekem ingyen kiadni, megszolgálom.

Páter Naplopó. Szivesen, nagyon szivesen tenném édes fiam, de lehetetlen. A törvény parancsolja, hogy egy keresztlevélnek 1 forint a díja és a törvényt meg kell tartani. A mi törvény az törvény. Ha megtudják, hogy én törvény ellenére ingyen adtam neked keresztlevelet, megbüntetnek érte. Kóduzd össze fiam azt az 1 forintot, aztán hozd el, akkor kiadom a keresztleveled. De a törvényt én nem szegem meg. (Szeliden kirugja a szegény embert.)

*
Mikor én még kis pap vótam
A leánynak csak kurjantottam,
De most hogy már vén pap vagyok,
Akármennyit kurjamthatok.

*
Pálinkában az igazság, mert a pálinkaivó minden badarságot igaznak hisz.

Az igazi önfeláldozás.

— Irta: Dr Mille Szilárd. —

Én abban a nézetben vagyok, hogy hamis az a nézet, mintha a legnagyobb önfeláldozás az eszmékért való hősi halálban rejlenek. Nem, én ép ellenkezőleg azt hiszem, hogy a feláldozás legnagyobb foka nem abban áll, hogy eszmékért megtudjunk halni, hanem abban, *hogy azok keresztülvitele és győzelemre juttatása czéljából élni tudunk.*

Meghalni igen könnyű dolog. A hősi halált néha olyan körülmények is előidézhetik, a melyek a mi akaratunkon teljesen kívül vannak és azután hány ember halt már meg hősiezen egy eszméért, a nélkül, hogy az eszme igazán nagy lett volna. És azután nem mindenki halhat meg hősiezen, ha akarja is, a körülményeknek is kedvezőknek kell lenniök, hogy az áldozat igazán hősi halált haljon. De ezzel nem azt akarom mondani, mintha nem szép dolog volna, hogy egy ember eszméjeért még tud halni, oh nem, de hiszem azt, hogy *egy egész életen át való keserves küzdelem, nagyobb és dicsőbb magánál a hősi halálnál is.*

Napról-napra szünet, pihenés nélkül dolgozni, napról-napra megküzdeni azzal a rettenetes nyavalyával, a melyet *emberi közönyösségnek* nevezünk, napról-napra kitéve lenni üldözéseknek, sértéseknek, gyalázásoknak, *ez nagy, ez dicső dolog.*

Lassan, kitartó mozgalommal, lépésről-lépésre előre menni, egyik embert a másik után megnyerni, a mi eszméinknek küzdő társakat szerezni, más politikai nézetűeket a mi nézetünknek meghódítani, azokat egyesíteni, nem hallgatni a rágalmazásokra, az emberi gyöngeségeket kikerülni. mindig egy magasztos szempontból nézni a dolgokat és érezve az eszménk szülte kiválóságunkat, mégis mindig árnyékban, a sötétben élni, középszerűségben tengődni, talán a kórházban meghalni feltűnés nélkül, örökre elfeledve: mindezt előre látni, de a bátorságot mindennek daczára el nem veszteni, a harcztért el nem hagyni, így élni az eszméért azt hiszem, hogy ez nagyobb és szebb dolog, mint feltűnést keltve meghalni.

Ha azt mondja nekem valaki, hogy ez vagy az elpusztult az emkerszeretet eszméiért, vagy ha hallom, hogy azokért vértanui halált szenvedett: *tisztelem őt, de meghajlok azok előtt, a kiknek elég bátorságuk és erejük van ahhoz, hogy a mi pártunkért élni tudjanak.*

Tegyenek igazságot.

Ez talán az első eset, hogy gyilkosságot tárgyal az esküdt-bíróság. A nagy hőség, mely a teremben csaknem elviselhetetlen, nem gátolja meg azt a nagy érdeklődést, mely a tárgyalás folyamán a hallgatóság részéről nyilvánul. Kitartással figyelik a tárgyalás minden mozzanatát s örömmel lesik a legesekélyebb enyhítő adatot is, melyet a vádlott javára hoztak fel. A suttogó beszédből különféle megjegyzések hallatszanak. Biznak a vádlott felmentésében. Biznak, pedig gyilkos, kire a paragrafus súlyos büntetést szab.

A vádlott szikár, magas alakja igazi typusa a munkásosztályhoz tartozó embernek. Erős karjain, a ruhán keresztül is látni véli az ember a megedzett izmokat. Képes lenne egy ütésre a vadállatot is leteríteni. Maga az erő és akarat. Mégis, most, hogy

birái előtt áll, alakja megtörött, szemei bágyadtan, esdőleg csüngnek az esküdteken. Egész valóján meglátszik a szenvedés nyoma.

Az esküdt urak elérzékenyülve, látható figyelemmel hallgatják a mereven álló, rokonszenves vádlott minden szavát, ki feléjük fordulva higgadtan beszél:

— Ide vagyok állítva, esküdt uraim, hogy számot adjak bűnömről s önök vannak arra hivatva, hogy igazságot tegyenek. Látom én jóságos arcukon, hogy irányomban rokonszenvvel, jóindulattal vannak, hogy velem együtt érzik a szerencsétlenség nagyságát, a melybe én sodortattam, tudom s érzem, hogy szánnak engem. Meg is érdelek egy kis könyörületet, mert nem vagyok én olyan közönséges gyilkos mint a többi, a ki teszem megöli az embertársát, hogy annak pénzét elrabolhassa, vagy a ki dözsölés közben barátjára rohan s élesre fent késével, mert nem fizette neki meg a négy krajczár ára pálinkát. Nem vagyok én gonosztevő. Szánom én a bűnömet, mert nem én akartam úgy, a hogyan történt. Az egész egy nagy szerencsétlenség, melynek súlyát — akárhogyan lesz is — érezni fogom egész életemen keresztül. Nem hiszem, hogy volt még egy olyan boldog család, mint az enyém. Megkerestem két kezemmel tisztességesen a mi kellett, nem szorultam én soha senkinek a jómódjára. Nem voltam én elégedetlen soha. Nem mondtam én, mint azt mások szokták mondani, hogy így... vagy úgy... mi dolgozunk mint a barmok, hogy aztán az uraknak legyen miből fogatokat tartani, vagy színházakba járni, vagy isten tudja, hogy mire. Meg voltam én elégedve a magam sorsával. Boldogan tértem haza minden este a nehéz munkából s olyan jókedvvel, annyi odaadással nem dolgozott senki a gyárban, mint én, mert tudtam, hogy a kikért verejtéket izzadok, szeretve csüngnek rajtam. Rajongással szeretett a feleségem s az a hét kis gyermek kitörő örömmel nyújtotta felém apró kezeckéit, mikor hazatértem. Egyiket is, másikat is az ölembe vettem. A nagyobbik, a kis Józsi, már beszélni is tudott. Oda feküdt a mellemre s kezeckéivel átkarolta a nyakamat, nem tudom, de mintha érezte volna szegényke, hogy elakarnak tőle szakítani s azt súgta mindig a fülembe: Szeretlek apa... De minek is említsek ennyit, ez talán már nem is ide tartozik, meg aztán annyira szívemre veszem, ha így beszélek róluk, hogy a torkomon megakad a szó...

Ebben a boldog időben utóbb azonban volt rá eset, hogy mikor este hazatértem, a feleségem olyan levert, szomorú volt, meg néha azt is észrevettem a szemén, hogy sirt. De nem tulajdonítottam semmiféle fontosabb okot az egésznek, mert a feleségem vidékről való, hát azt gondoltam, hogy még mindig vannak napjai, mikor visszagondol szülőfalujára, meg az árvaságára, mert hogy elvettem, azóta elhalt apja is anyja is. Hát a mint mondom, nem gondoltam semmi rosszra, még próbáltam is vigasztalni, mikor olyan levert volt. Ő akkor iparkodott jó kedvet mutatni és azt szokta mondani, — mikor kérdeztem — hogy azért sir, mert engem nagyon szeret. Így tartott ez néhány hónapon keresztül.

Aztán valami borzasztó történt. Ugy éreztem, hogy a villám csapott rám a tiszta égről. Megrázkódtam tőle egész testemben.

Előtte való este, mikor a szerencsétlenség történt, gyanútlanul mentem haza. Ki voltam merülve a munkától, de örömmel gondoltam arra, hogy néhány percz mulva hazaérek, a hol már türelmetlenül, ölelő karokkal várnak reám. De az egyszer nem így történt. A kapuajtóban nem várt a feleségem, mint a hogyan mindig szokta s gondoltam, talán ott benn a gyermekekkel van elfoglalva. Szorongó szívvel nyitottam be a szobába. A mint beléptem, a feleségem a lábain eléveti magát s iszonyu zokogásba tört ki. Kővé meredten álltam ott abban a helyben, meg sem bírtam mocczanni. A szívemet valami borzasztó kin facsarta, nem tudtam elképzelni, hogy mi történhetett. A két kis gyerek ijedten, egymáshoz huzódva állt az ablakmélyedésben.

— Mi történt, az Istenért, szólj! — kiáltottam.

De ő szinte fuldukoit a sirástól s nem volt képes egy érthető hangot adni. Mig végre nagynehezen magához tért, szakadozott hangon ezeket mondta:

— Nem vagyok már többé képes takargatni szégyenemet, nem csálhatlak tovább, nem visz rá a lelkem, hogy téged, aki olyan jó vagy hozzám, aki annyira szeretsz engem, nem, nem ámíthatlak tovább. Taszíts el magadtól, tiporj össze, itt vagyok előtted, vétkeztem, megszenstelenítettem, bemoeskoltam házad tisztaságát, nem érdelek könyörületet . . .

Ugy éreztem erre a beszédre, mintha a fejembe valami belenyilalott volna, melytől annyira elkábultam, hogy csaknem oda-rogytam a hütlen asszony mellé . . . Hogyan történhetett!? ordítottam.

— Sokszor mondtam, -- folytatta remegve az asszony -- hogz azért sirtam, mert nagyon szerettelek benneteket s csak ez az egyedüli, hogy a bünt elkövettem. Ugy volt, hogy ezelőtt talán háromhónappal eljött egy délután ide a gyárigazgató ur, nagyon barátságos volt hozzám s később azt mondta, hogy nem akarja neked megmondani, hogy elbocsájt, mert nincs szüksége annyi munkásra, rosszul megy a gyár. Megijedtem, azt hittem először, hogy nem mond igazat, mert hogy is gondolhattam volna mást, mikor téged mindig a legjobb munkásnak tartottak s már több mint tiz esztendeje, hogy ott dolgozol. De ő határozottan kijelentette, hogy ha kilesz a hónapod, hát elmehetsz. Először csak kértem, aztán könyörögtem, hogy ne tegye, tekintse azt, hogy így nyomorra jutunk, mert most nincs munkaidő, nem fogadnak fel sehhol. Majd mikor láttam, hogy nem használ könyörgésem, sirtam, akkor már a két kis gyerek is elkezdett sirni, gondoltam, hogy talán a könyvek megindítják kemény szívét . . . De nem volt szíve. mert ha lett volna, nem hagyta volna olyan hidegen könyörgésemet

Fogta a kalapját s távozni akart, azonban az ajtóban hirtelen visszafordult s megfogta a kezemet s azt mondta, hogy csakis egy feltétel mellett fog továbbra is a gyárban tartani, ha . . . ha . . .

Azt mondta, hogy neked ne szóljak erről egy szót sem, holnap eljön újra s gondoljam meg addig.

Másnap újra eljött. Könyörögtem neki térden állva, hogy ne kívánjon ilyen aldozatot, a mi gyalázattal bélyegzi meg az egész családot, könyörögtem, hogy hű akarok maradni a neked adott eskümhöz . . . De ő nem tágitott s én nem tudtam tovább ellentállni . . .

. . . Aztán eljött többször, gyakran, utóbb naponta s mindig azzal ijesztett, hogy elcsap és én mindig megcsaltalak . . . Hanem most már történjék bármi is, ha koldulni, éhezni kell is egész családommal, nem tűrhetem tovább . . . Itt vagyok . . . Ólj meg . . . megérdemlem . . .

Ezeket mondta az asszony, aztán elterült, mint egy halott, a földön. Fölemeltem feleségemet s oda tettem a diványra . . .

Itt a vádlott megállapodott néhány perczre, kimerült a farasztó beszédben. Daróczruhás karjával végigtörölte gyöngyöző homlokát, majd erőt vett magán s tovább folytatta. De most mintha nemcsak a bírának s az esküdteknek, hanem a nagyközönségnek, mindenkinek beszélne, úgy tekint ide is, oda is, minden oldalról vár egy kis rokonszenvet, szájalmat . . . (Folyt köv.)

Munkanélküli munkás. Gábor mondásai.

A jótékony multságokon sebesre tánczolja lábaeszköket a feláldozó hölgyek. Szegénykéek a nagy könyörületből ruháikat is elajándékozták, mert csak így magyarázható, hogy félig meztelenül lépték a soupe-csárdást.

*

Hallom, hogy a legközelebbi népszámlálásnál a munkanélküliségről is statisztikát készítenek. Előre is büszkélkedem a gondolatban, hogy császári és királyi munkanélküli lesz belőlem.

*

Két átkozott szó van a világon: Enyém és tied. Ha ennek a két szónak ki lehetne tekerni a nyakát, béke és nyugalom szállana a földre. Szabad lenne mindenké. Nem volna sem ur sem szolga. Mindenkinek jutna gabona és bor.

*

Igazság, jog és józan ész szerint minden mindenké. A magántulajdonnak szülő oka: az igazságtalanság.

*

Milyen mélyre sülyed sok ember, hogy *emelkedhessék!*

Mindenkit munkára kell kényszeríteni. Honnan veszi az a jogot, hogy e hazában éljen, a ki nem dolgozik?

*

Harmincz ezüst pénz sok pénz! Ha manapság élne Judás olcsóbban is eladná urát és mesterét.

*

Azt mondja a biblia, hogy az ember élete hetven évig tart. Igaza van, éppen csak arra kell vigyázni, hogy már előbb éhen el ne patkoljunk.

*

A szerencse olyan mint a tolvaj, váratlanul egy éjen átlópózik a házba. Innen van, hogy a legnagyobb gazembereknek van a legtöbb szerencséjük.

*

A burzsoázsia mindég kikapott. Csakhogy azelőtt nemes méltósággal tűrte a bántalmakat, avagy védekezett azok ellen; manapság azonban hálás köszönettel veszi tudomásul, ha a nagy urak segbe rugják és ha szembe köpik, azt mondja: esik az eső!

Borús napokban.

*Egyik remény a másik után
Eltem fájáról leperreg.
Mint a levél, ha fagyos reggel
A lombok zord dér csapja meg*

*S kietlen, elhagyott a tájék,
Még messziről se int tavasz,
Mindenhol csak bizonyos felhő,
Havaz örökké csak havaz.*

*Halálos némaság köröttem,
Sugártalan fekete éj,
Csak egy hang szólal biztatóan
„Ne csüggedj el, remélj!”*

*Ha a jövőben nincs bizalmad,
Ha már minden cserben hagyott
Én kísérlek viharba, vészbe,
Melletted mindig ott vagyok!*

*Te vagy az édes, kedves lantom,
Ki mellettem kitartasz még,
Ha űz a sors, ha nyom az átok,
Te nem hagyod el hű barátod.
Ezerszer áldjon meg az ég!*

Feleki Sándor.

Ludmáj Arabella ő nagysága pörlekedése a világ folyása és a mai cselédek ellen.

Hallatlan, maga azt meri mondani Julcsa, hogy nem lakik jól a kosztból, a melyet az én uri házában kap!? Hát miféle paraszt-gyomra van magának?! Szégyelje magát. Nézze meg az ember.

*

Hallatlan, milyenek ezek a mai cselédek. Már egész olyan ruhában járnak, egészen olyan kalapot hordanak, mint mi nagyságos asszonyok. Nem értem, hogy a rendőrség ebbe a dologba miért nem avatkozik bele. Törvényben kéne kimondani, hogy csak uri asszonyok viselhetnek selymet, bársonyt, a cselédnek a daróc ruha illik.

Nézze meg az ember!

*

Micsoda, magának Julcsa nem tetszik, hogy az én uri házában nem szabad szeretőt tartania!? Mit még azt mondja, hogy tudja mit keres nálam a zongoramester, ha a nagyságos ur elment hazulról?!

Botrány! Hallatlan! Nézze meg az ember!

*

Hanem most megyek a templomba. Julcsa, hol az imakönyvem. Ha azalatt jönne a zongoramester, mondja meg neki, hogy várjon. Beszédem van vele. De előbb imádkozni akarok. Imádság után nyugodtabb lélekkel állok vele szóba. Vagy talán várjam be előbb és azután menjek gyónni? Mit gondol Julcsa?! Azt mondja, hogy nem tudja. Ej, maga semmit sem tud, igazán paraszt esze van.

Mégis előbb megvárom és csak azután megyek a templomba.

Világkrónika.

— Elégett falu. Lamin, savojai falú teljesen leégett. A lángok 25 házat hamvasztottak el, melyben 38 ember bennégett.

— Kiköhögött gombostű. Kalternben Posch Mari szakácsnő 19 év előtt egy gombostűt nyelt le, amelyet most erős köhögési rohamok között köhögött ki.

— Négy árvíz. Utielben áradások voltak, minek következtében 30 ház beomlott.

— Kerékpárosok szerencsétlensége. Egy berlini családot, mely kerékpáron tett sétát, egy kutya az uton feldőntött, amely pillanatban egy kocsí robogott kettjükön keresztül.

— Bányaszerencsétlenség. A Posen tartományban levő „Lujza királyné“ bányában a lég robbanása következtében 30 ember elégett.

— Merénylet az elnök ellen. Santa-Clara (Havannah) elnöke egy bizonyos Picon rálőtt. A merénylet letartóztatták. Az elnök sérületlen maradt.

— A papok ellen. A corfui katolikus templomban tartott vecsernye befejezése után egy fiatal ember megtámadta a papokat és négyet közülök megszűrt.

— Bomba a vonat előtt. Rinar del Rio tartományban a vasuti vágányokon egy dinamitbomba felrobbant, midőn egy polgárokat és katonákat szállító vonat arra haladt. Egy meghalt, négy megsebesült.

— Agyonlőtt biró. Felistál község biráját a kocsijában az ablakon keresztül valaki orozva lelőtte. A vizsgálatot megindították.

— Sztrájk. A linzi bányászok sztrájkja a munkások győzelmével véget ért.

— Tűzbe ejtett gyermek. A borsodmegyei Nyustján Oláh Ignác, 8 éves fia dajkálta másfél éves testvérkáját, de egyszerre csak nagyott lödített s a gyermek a tűzhelyre esett. A szülők aztán megszenesedett holttestet találtak gyermekük helyett.

— Kirabolt templom. Az aszalói róm. kath. templomot ismeretlen tettesek kirabolták. Az áldozó kelyhet s az összes egyházi szerezket elrabolták.

— Kisiklott vonat. Sinaja mellett az állomás közelében egy vegyesvonat kisiklott. Ketten meghaltak, számosan megsérültek.

— A szerelem áldozata. Grünau mellett Tiberi Emilia a vonat elé vetette magát, mely 60 méternyi távolságra vonszolta a teljesen szétronesolt holttestet. A leány egy katonatisztet szeretett viszonzás nélkül.

— Nagy betörés. Charkov főutczáján egy prémáru- és ékszer-kereskedést kiraboltak. A kár mintegy 50 000 rubelre rúg.

— Hajótörés. A „Clarisse Rateliff“ Odesszában hajótörést szenvedett. A legénységből 19 ember a tengerbe fullt, négyet megmentettek.

Szerkesztői üzenetek.

K. József Debreczen. Theoria — elv. Ambíció] — önértet, vágy, fel-
tűnni, emelkedni. Energia — Erély. Filozófia — bölcsészet. Organizáció —
szevezet. Stílaris — irányi. Negaczió — tagadás. Eldorado. — meseország.
Konvencionális — mindennapi, szokásos. Konzekvenzia — eredmény, vég-
kifejlődés. Fendális — középkori, lovagkori. Dielektika — a beszéd tana.
Frivol — könnyüvéru, sikamlós erkölestelen. Naiv — gyermekded, báva.
Metafizika — tulvilági. Dua'izmus — kettőnek összeköttetése. Abszolút —
önkényes. Abszurdum — nevetségés, szörnyűségés. Dominiál — a többiek
rovására érvényesül.

J. Demeter Budapest. Azokat a kitünő cikkeket, a melyek önnek méltán tetszenek, lapunk belmunkatársa Pfeifer (Kába) Sándor írja.

H. Jenő Maros. Elküldjük.

D. Jenő Szentes. Költeméyeket nem kérünk többet. A mihaszna szá-
jába adjuk majd szellemes mondásait.

K. Lajos Budapest. Szószzerint közöltük.

D. Ernő Debreczen. Bizony több is fogyhatna.

K. János. cipész Budapest. Elfogadjuk, ha jók. Köszönet.

*

A legmelegebben ajánljuk minden olvasónknak „Weitling Vilmos a leg-
első német kommunista élete és tanítása“ című munkát, a mely most jelent
meg és kapható példánya 25 krajczárért a Népszava könyvkereskedésében
Wesselényi-utca 19/b. A megrendelést a Népolvasótár kiadóhivatala is szive-
sen közvetíti. Ez a munka Jézus Krisztusról szól és hebizonyítja, hogy Jézus
volt a legelső szocialista. A 160 oldalas, csinos kiállítású, Jézus két arcz-
képével díszített munka elmondja a szervezkedett munkásnép felfogását a
harczról, vallásról, istenről, államról stb. Vonzó, érdekfeszítő, tanulságos és
különösen vallásos kedélyekre megfizethetetlen becsü. Irta: Mezöfi Vilmos.

Munkásember olvassa és terjesszi a „Népszava“, „Népjog“, „Népszabad-
ság“, „Népakarat“, „Népjólét“ című pártlapokat.

*

Tisztelettel kérjük lapunk előfizetőit és barátait, hogy a „Népolvasótárt“
a legszélesebb körökben terjesszék. A Népolvasótár csak úgy állhat fenn, ha
minden önértetes munkás és munkásnő támogatják. Ámde nem elég az, hogy
csak magunk járattuk, hanem feltétlenül szükséges, hogy másokat is járattásra
rábirjunk. A „Népolvasótár“, — eddig is beváltotta ígéretet, hogy tartalmasabb
és céljának megfelelőbb lesz. A mily arányban nő olvasó közönségünk száma,
abban a mértékben lesz azzá a Népolvasótár, a mit maga elé tűzött: a mun-
kálkodó népnek az élet minden körülményeiben igaz és őszinte barátjává.

SZE

Budapest

a hov

Az igazs
Bolond v
legnagyo
bőffenet
igazmon

EL